

Burgerjournalistiek

Door: Yvette Jeuken, Netdem

Het bestaan van vrije media, bij voorkeur onafhankelijk en kritisch, is een fundament voor de democratie. Niet alleen nationaal, maar ook lokaal spelen de media een belangrijke rol in het controleren van de politieke macht. De kwaliteit van lokale en regionale kranten loopt ver achter op die van de nationale kranten, en er is doorgaans weinig aandacht voor politieke verslaglegging. Doordat gemeenten dankzij de decentralisaties meer besluitvormingsbevoegdheden hebben gekregen, en daarmee een uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden, is het van belang dat lokale media actief is in het kritisch onder de loep houden van de lokale politiek, en de lokale gemeenschap van onafhankelijke informatie te voorzien.

Verschillende partijen hebben al aan de alarmbel getrokken. De Commissie Brinkman merkte dit op in haar rapport uit 2009.¹ Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek zette een aantal onderzoeksopdrachten uit in 2013. De provincie Limburg startte in 2015 een regeling waarmee lokale en regionale media-initiatieven worden ondersteund, en het Algemeen Dagblad gaat de komende periode de wisselwerking tussen haar lokale, regionale en nationale media versterken.

Ook burgers signaleerden deze ontwikkeling en startten uiteenlopende initiatieven. Een aantal van hen sloot zich in het afgelopen jaar aan bij de *Democratic Challenge*, waaronder: de Staat van Tilburg, Mediaroots, Nieuwe lokale journalistiek van onderaf en Citizenresearch. Daarnaast zijn er ook andere burgerjournalistieke initiatieven in opkomst. "Burgerjournalistiek" zelf is geen nieuw verschijnsel. Met de komst van het internet spelen blogs en sociale media een belangrijke rol in het publiceren en delen van berichten, zowel in tekst, foto en/of video. Het delen van getuigenverklaringen en nieuwsgebeurtenissen door 'de gewone burger' heeft ook een belangrijke plek gekregen binnen de mainstream media. Burgerjournalistiek wordt door mainstream media ingezet om sneller informatie te krijgen en 'personal stories' geven meer kleur aan het nieuws. Ze spreken tot de verbeelding.

De hierboven beschreven opvatting van burgerjournalistiek is echter vrij eenzijdig, en gaat bovenal uit van incidentele burgerjournalisten. Er zijn ook andere ontwikkelingen op het gebied van burgerjournalistiek, ontwikkelingen die meer gemeen hebben met het doel van mainstream journalistiek: *"het verzamelen van meestal nieuwe of actuele gegevens, ze bewerken en met enige regelmaat publiceren voor het publiek in het algemeen of voor bepaalde publieksgroepen. Daarbij gaat het om gegevens die meestal van algemeen belang zijn, waarbij met name onderwerpen als politiek, economie en veiligheid worden gevolgd, afgezien van plotselinge sterk negatieve en in mindere mate positieve verschijnselen."* (bron: wikipedia). Zoals gezegd is onafhankelijke informatievoorziening noodzakelijk voor een goed functionerende democratie, omdat de journalistiek tegenwicht biedt aan de communicatie vanuit overheidswege. Met name kritische onderzoeksjournalistiek speelt hierin een cruciale rol.

De initiatieven die interessant zijn in het kader van de *Democratic Challenge* onderscheiden zich doordat zij zich op journalistieke wijze richten op het vergaren van "gegevens die van algemeen belang" zijn. Het zijn initiatieven die niet gericht zijn op het

¹ Rapport Commissie Brinkman: <http://www.commissiebrinkman.nl/>

vastleggen van 'personal stories', maar er naar streven om onderwerpen te agenderen en zorg te dragen voor informatievoorziening voor het algemeen publiek (of een bepaalde publieksgroep). Dergelijke initiatieven spelen in op het probleem dat zij signaleren rondom dat de beperkte capaciteit van lokale media.

Wat doe ik als DC-kennismakelaar Burgerjournalistiek?

Als kennismakelaar Burgerjournalistiek zal ik verkennend onderzoek doen naar de initiatieven die betrokken zijn bij de *Democratic Challenge*, maar ook initiatieven daarbuiten. Dit onderzoek verricht ik vanuit mijn rol als projectleider bij Netwerk Democratie, een van de partners van de *Democratic Challenge*.

Netwerk Democratie houdt zich al sinds haar oprichting in 2011 bezig met democratische vernieuwing. Een belangrijk onderdeel hiervan is het vernieuwen en verdiepen van de betrokkenheid van burgers bij de politiek, het verbeteren van transparantie rondom besluitvormingsprocessen en het versterken van de manier waarop het politieke bestuur verantwoording aflegt naar de burgers toe. Journalistieke innovatie speelt hier een cruciale rol in. Immers, onpartijdige informatievoorziening ligt aan de basis van het vorm geven aan 'checks and balances'.

Initiatieven die zich bezighouden met lokale democratie hebben veelal te maken met geldgebrek om als initiatief te professionaliseren. Ook lokale media initiatieven kampen met dit probleem. Uit onderzoek van Bakker en Kerkhoven² komt naar voren dat er daarom weinig regionaal en lokaal innovatieve media-initiatieven bestaan, of voort kunnen blijven bestaan. Een belangrijk probleem zit in de verdienmodellen waarmee gewerkt wordt. Deze zijn niet rendabel genoeg om de continuïteit van het initiatief te waarborgen. Een probleem dat mij vrijwel meteen duidelijk werd gemaakt door de initiatiefnemers die betrokken zijn bij de *Democratic Challenge*. Een oplossing hiervoor kan ik niet aandragen als kennismakelaar, maar in een verkennend onderzoek ga ik wel in op de vraag: *wie draagt verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van lokale en regionale media?* Voortbouwend op de eerdere onderzoeken, rapporten, en initiatieven verken ik het antwoord op deze vraag.

Daarnaast bekijk ik wel initiatieven er zijn, wie de belangrijke en/of interessante spelers zijn in de lokale en regionale netwerken, en welke kansen er liggen om bestaande initiatieven elders te implementeren en/of op te schalen. Ook kijk ik welke potentiële samenwerkingsverbanden er zijn. Kortom, ik ga praktijkgericht onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om vorm te geven aan de ambitie van de *Democratic Challenge*: het versterken van de 'checks and balances' in de lokale democratie. Dus mocht jij je met lokale en regionale media bezighouden, of iemand weten met wie ik absoluut in gesprek moet gaan, kijk op www.democraticchallenge.nl en laat het me weten!

Oproep burgerjournalistiek en lokale media

Het bestaan van vrije media, bij voorkeur onafhankelijk en kritisch, is een fundament voor de democratie. Niet alleen nationaal, maar ook lokaal speelt de media een belangrijke rol in het versterken van de 'checks and balances' in de democratie. Om de lokale politiek kritisch onder de loep te houden, voor publieke verantwoording en om de

² Bron: <http://nieuwslokaal.nl/rapporten/>

lokale gemeenschap van onafhankelijke informatie te voorzien. Als democratische waakhond van de lokale politiek.

We zoeken naar experimenten

- van burgers, gemeenten of andere partijen
- om de lokale democratische checks en balances te versterken
- door op innovatieve wijze invulling te geven aan burgerjournalistiek (of andere vormen van lokale/regionale media)